

פרק ראשון

ערב ליל הסדר 2019, התשע"ט

משפחות בבגדי חג צעדו לעבר מכוניותיהן. שקט עלה מרחובותיה הצדדיים של תל אביב ועץ הדר בודד הפיץ ריח פריחה עדין. "תגידי לי, איך אתה חי בעיר הזאת?" קולו המאנפף של שמוליק הקיץ את יוני מהרהוריו על סבו. "בחיי, לא מבין אותך. מה אתה מוצא פה? כל הבניינים ישנים... תראה! אתם בטח משלמים כמו המשכנתה שלי על הבית בשביל לקבל ת'חמישים מטר המתפרקים שראיתי."

"שישים מטר," תיקן יוני, "אני בדיוק מחפש משהו אחר. מעלים לי באלפיים חמש מאות שקל. הנכד של הבעלת בית מתכנן להרוס את כל הבניין וכדי לזרז עניינים הוא דוחף את כולם לעזוב." "אתם שוב מחפשים?! לא מבין מה יש לך מהעיר הזאת. או שהבניינים מתפרקים, או שהורסים אותם ובונים מגדל."

"שומע שנייה, תגידי למיכל שתשאל את אימא מה הכתובת המדויקת." יוני שלף את המפתח מהאופנוע.

"אתה לא זוכר איפה סבא שלכם גר?"

”פשוט תשאל.”

הבניינים הסמוכים הצליחו לבלבל אותו פתאום. חלקם שופצו, גבהו עם השנים ונמתחו לצדדים עם מרפסות שופעות צמחייה. הפעם האחרונה שבה ביקר בדירה הייתה לפני כמה שנים, כשסבו קיבל את הפיליפינית ואימא שלו ביקשה שיקפוץ לוודא שהשניים מסתדרים. סבו היה עצבני ומנותק, הפיליפינית ישבה בחדרה שותקת ודרוכה. אימא שלו הייתה בנסיעה ארוכה והוא לא רצה להדאיג אותה. בשיחה קצרה ומשובשת קליטה הרגיע אותה שהשניים בסדר גמור וזה חתם את העניין עבור כל הצדדים.

קולו של שמוליק העיר אותו מהזיכרון.

”הינה, היא ענתה. ’רש’י ארבעים ושלוש, דירה חמש. אין אינטרקום או מנעול’. וואלה יופי, אחר כך כולכם תוהים איפה הוא ולמה הוא לא עונה. הרבה דברים יכולים לקרות בבניין שאפשר להיכנס אליו בלי להתאמץ או לתקתק איזה קוד. רק אל תתפלאו אחר כך.”

יוני הקשיב בחצי אוזן לדברי גיסו בעודו מנסה להסיר כרטיס ביקור שדבק לסוליית הכפכף שלו. אישה צעירה הביטה אליו משם בעיניים מפתות.

”הוא לא עונה לאימא שלי, שמוליק. לא דיברתי איתו כבר הרבה זמן. רק שלום-שלום בארוחות חג.”

”לא, אתה קולט שאנחנו הולכים לפגוש גופה עוד רגע?”

שמוליק תפס את ראשו, מופתע כל פעם מחדש לגלות שהשיער שלו כבר לא שם.

”נפנס עם המפתח, נראה מה שנראה ונצא,” אמר יוני בטון ענייני והעביר את ידיו בין כיסי הג’ינס האחוריים והקדמיים. השקשוק המתכתי של המפגש בין צרור המפתחות למטבעות הספורים שנחו בכיסו כמו איים להעיר את הבניין מקיפאוונו. כתפיו הרחבות כאילו נמסו ונמשכו מטה מכובד המועקה המשפחתית, וזאת עוד לפני הארוחה מרובת המשתתפים שתחל בעוד שעה. ‘איך בעבודה? מה עם הקידום? איפה אתה רואה את עצמך בעוד כמה שנים?’ אביו דחף אותו ללמוד כלכלה כאילו מדובר בתעודת ביטוח. ‘לא עובדים בנגרייה בגיל שלושים, אתה חייב להבין,’ חזר ואמר. בסוף, הודות לחבריו מהמילואים, השתלב בבית השקעות. היה מגיע כל בוקר ומתיישב מול המחשב, בוהה שניות ארוכות בהשתקפות דמותו על המסך השחור בטרם העיר את שניהם.

פעמיים בשנה היה חייב להגיע לארוחה משפחתית. מהשאר התחמק בקלות, אימא שלו ויתרה לו. גם ככה לא היה לה זמן ללחוץ עליו עם כל נסיעות העבודה שלה לחוץ לארץ. אבל בפסח ובראש השנה היא צריכה שכולם יתפקדו.

הגיסים התקדמו במורד הרחוב וצעדו לעבר הבניין. שערה הארוך והרטוב של בחורה שחלפה מולם על המדרכה ובידה קסדת אופנוע משך את יוני באפו. שמפו בניחוח הדורים התמזג עם ריח הפריחה שעלה מהעץ שבחצר. הוא חשב על בקבוק השמפו הריק שסיגל השאירה בדירה שלו. כבר שלושה שבועות הוא עומד שם. בחורות אחרות נכנסו ויצאו מהמקלחת ובכל זאת הבקבוק מביט בו, מיותם.

יוני עקב אחר הבחורה במבטו, ניסה ליצור קשר עין. שמוליק עקב אחריו ותהה עם כמה בחורות שכב בחודש האחרון. "היית צריך לבקר אותו יותר," הפטיר לעברו. הבחורה עלתה על האופנוע, התניעה ונעלמה במורד הכביש. יוני המשיך ללוות אותה במבטו.

השביל בכניסה לבניין היה חשוך. שמוליק התמקם מאחורי יוני, הרים את הטלפון מול פניו והדליק את הפנס. "חליק! עכשיו פרוז'קטור הרמת? באמת?" יוני הדף את ידו. דלת הבניין החלודה ניצבה מולו, במרכזה לוח זכוכית כהה שחיבוריו רופפים.

הם עלו במדרגות. יוני הוביל, מפתח הדירה בידו. על הדלת התנוסס שלט מעץ שבו נחרט השם "לוינגר" באותיות שקועות. "תקשיב, זה בא לי רע," שמוליק כמעט לחש. "אני מריח כבר מפה את העובש. כמה זמן חיכיתם? הפיליפינית לא ענתה?" "אין לי מושג," השיב יוני בקול רם. "אימא הייתה עד עכשיו בכנס ואז הם המשיכו לשיט. היא רק אמרה לי לאסוף אותו לחג."

"נו, בדיוק! היא ומוטי לא היו עכשיו איזה חודש! אף אחד לא דיבר איתו כל הזמן הזה? מה הקטע של המשפחה הדפוקה שלכם?!" "בוא תנמיך ת'טון. רוב המשפחות דפוקות, חוץ מהמשפחה המסודרת שלכם. טוב, אני נכנס. אולי שווה שתכסה את האף ואת הפה, ליתר ביטחון." להפתעתו, המפתח הסתובב בקלות בחור המנעול.

משב חמוץ ודחוס עלה מהדירה.

יוני עמד בכניסה ותר אחר סבו במבט משימתי. גל ריח מוכר התגבר פתאום על האוויר הדחוס והמיס את קורי האבק שבזיכרונו. הוא שמע את נקישות הכפכפים המהירות בין הקומות בחופש הגדול, ראה את ילדי השכנים מתחבאים בחדר המדרגות. הינה הוא עומד על שרפרף גבוה ליד השיש במטבח וריח עוגיות שבלולים מענג בוקע מהתנור. הינה הוא יושב בפינת האוכל ליד השולחן בזמן שסבא פותר תשבצים. באדנית שמאחורי חלון הכניסה הכהה הגרניום פורח.

על מדף בסלון נחה עבודת עץ שהכין כילד וסבתא התעקשה שזו מתנה ייחודית שיש לשמור ולהציג. כל כך שמח במחווה הזאת. אימו מעולם לא הציגה עבודות וציורים שלו והעדיפה להעמיס על המדפים מזכרות מנסיעותיה ברחבי העולם, דמויות מגולפות בעץ ובובות בתלבושות מסורתיות.

מעילו הכבד של הסב עמד תלוי במסדרון. תמיד התחבא בו כשמיכל חיפשה אותו, בכל כיס היה מחביא ממתק למקרה שייקח זמן עד שיימצא. בינתיים סבתא ישבה בכורסתה וקראה.

בשבועה שלה ישבו מנחמים בכורסתה והוא ראה איך סבו התכווץ בצד, עד שלילה אחד הזיז את הכורסה לחדר השינה שלהם ונעל אותה.

הספרים של סבו, מונחים במקומות שונים בבית, הזכירו לו את הספרייה שתכנן לבנות עבורו.

יוני עמד במבואה והדביק חתיכות דהויות של תמונות מהעבר המשפחתי. משיכת אף ארוכה של שמוליק החזירה אותו להווה, אל מטרת הביקור.

השניים התקדמו באיטיות אל מעמקי הדירה. הריח הדחוס

הלך והתחזק. כפכפי האצבע של יוני הובילו אותו לחדר השינה ושמוליק נשרך אחריו.

יוני דחף את דלת העץ שבמרכזה זכוכית חלבית.

ריח איום אפף את שניהם.

הם כיסו את האף. שמוליק התחיל לרעוד ללא שליטה.

יוני כיסה גם הוא את פיו וצעד לעבר המיטה.

הוא הרים את השמיכה באיטיות וגילה פיג'מה ארוכה וכהה, חדשה למראה ובעלת חלק עליון מכופתר. הפיג'מה הייתה מקופלת בקפידה.

דלת ארון הבגדים הייתה פתוחה מעט והוא ראה את המדפים המסודרים. לו רק יכול היה להיכנס ולעבור דרכו למקום פשוט יותר, כמו בספר שאהב בילדותו, בלי כל הדרמה המתהווה סביבו. "אין כאן כלום," אמר והסתובב, מגלה את שמוליק כורע על הרצפה ונאבק בעוויתות בטנו. לפני שהבין מה קורה, רץ שמוליק לשירותים והקיא.

רוח חדרה מהחלון והעיפה שובל נוצות אפורות שהצטברו על

שלב שבור בין התריסים. יוני עקב אחריהן במבטו.

בצידה השני של המיטה, על הרצפה, הבחין בכמה פגרי יונים.

פרק שני

רינה הניפה מפה מעל השולחן הארוך. אחר כך העיפה מבט בשעון היוקרתי שעל מפרק ידה השמאלית והסתכלה לעבר דלת הבית, תוהה מתי אביה ייכנס. אי נוחות פקדה אותה פתאום והיא שלחה אצבע אל קרסוליה כדי לרווח את רצועות העור של נעלי העקב החדשות. בקיץ, כשהפיליפינית ואביה הגיעו ליום הולדתה, הם נראו כמעט מאושרים. אולי רק דמיינה? הרי אביה כל כך נטר לה כשהביאה לו את המטפלת לפני כמה שנים.

“אבל רגע! לא סיפרת לנו עדיין איך היה עכשיו בהודו!” דרורה, בת דודתה, לבושה במה שנראה כמו אוהל פשתן רחב, הפריעה למחשבותיה.

“את צודקת!” רינה ניסתה להתגבר על קולות האורחים שהיו שקועים בשיחה ערה בסלון, הצמידה כף יד פתוחה לחזה וחיוך גדול התפשט על פניה. צמידי המתכת משובצי האבנים הצבעוניות שרכשה שם רשרשו, צמידים זולים ששילמה עליהם ביוקר כתיירת. כשנזכרה במעמד הרכישה מייד הצניעה אותם והדחיקה את הוויכוח הארוך עם המוכר

בבגדיו הבלויים, ויכוח שנעצר רק כשמוטי הפציר בה להתקדם. "קסם. פשוט קסם. לא ראית מקומות כאלו גם לא באגדות," עיניה ברקו. "ואני לא מדברת איתך על הודו של אחרי צבא וכל הגועל נפש הזה," דרורה הנהנה בהסכמה נחרצת. "אני מדברת איתך על תרבות קסומה, מרתקת, מפעימה, מלמדת... למדתי שם כל כך הרבה," נזכרה באחד משיעורי היוגה שיזמה לחברי המשלחת, שם לימדו לנשום עמוק, "בזרימה". היא הייתה שקועה כולה בתרגילים כשמכשיר הטלפון שלה הפר את הדממה והמורה שלח אותה החוצה, נזופה. אוולין נזכרה לענות לשלל הודעותיה בהתנצלות קצרה.

"Sorry. Aba ok. Doctor check say ok" זה כל מה שכתבה. רינה קיוותה שהפיליפינית תהיה צינור להעברת מידע, גשר צר שיחבר בינה לבין אביה שמעולם לא הרבה לדבר, לפחות לא איתה. מהר מאוד התבדתה.

"אפשר ללמוד מהאסיאתים האלה כל כך הרבה," המשיכה, "זה קצב חיים אחר, זה כבוד אחר לאנשים, והאוכל! אוי, האוכל! זה פשוט... מדהים. כמה צבעוני, כמה טעים, כמה מסקרן הכול, הכול!" היא סדרה את הצלחות על השולחן.

"ואתם מתכננים להביא תיירים הודים לארץ?" שאלה דרורה. "תראי," עצרה רינה את הטיפול בשולחן והישירה אליה מבט, "לי יש תוכניות גדולות מאוד למשרד התיירות. בכל עשור יש שם תוכניות אחרות, פעם אמרו שיביאו מיליארד סינים לארץ. ומיליארד סינים לא טועים, נכון?" דרורה עמדה לפצות את פיה ומייד נבלמה. "לא! הם לא טועים!" הכריזה רינה, "והם הגיעו! אבל באו בתור פועלים זרים."

דרורה המשיכה בהנהון עקבי שקצבו סונכרן עם בובת החתול האסיאתית שהונחה על אחד המדפים מולה. החתול הניד בראשו ונופף בזרועו לשלום. "אני אומרת לך כאן ועכשיו שההודים לא יטעו כשיבואו לארץ הקודש." "יפה," דרורה מלמלה ומייד נבלמה שוב.

"אני מראה לכל הצעירות במשרד שאין גיל למהפכות. בגיל שלושים כבר הספקתי לבנות משרד יחסי ציבור מהגדולים שהיו פה, אז בבקשה. הן יכולות להמשיך לחכות שאצא לפנסיה." רינה הסתכלה שוב בשעון.

"מה עם אח שלך, תגידי? כל כך עסוק שלא חזר אליי לגבי היום. הוא עם הצד של תמר?"

"כן, יואל עסוק עד מעל הראש," ענתה לה דרורה בטון מלא גאווה, "המון לחץ, הרבה חקירות... אנחנו בקושי רואים אותו." רינה הופתעה מחדש שבן דודה עדיין עובד לאחר כל מה שאירע ויתרה מזאת, אף התקדם בסולם הדרגות. זה נגד את ההיגיון הבריא שלה.

"הוא בטח לא הספיק לחזור אליי... השארתי לו הודעה שהוא מוזמן, כמובן, וברור שהעבודה תופסת לו את כל הזמן עכשיו, זה ברור לגמרי. את יודעת, דרורה, אם להיות כנה, לא חשבנו שהוא כל כך יצליח בחיים... ועוד במשטרה... עם כל השטויות שלו כשהיינו ילדות... אבל תקשיבי, הוא באמת עושה חיל!" השעון שוב משך את תשומת ליבה.

"תמיד הם יאחרו?" סיננה בשקט בדיוק כשפעמון הבית צלצל. מעבר לדלת עמדו שושי, שכנתה של רינה מילדותן בתל אביב ויגאל, בעלה. כל שנה הקפידו בני הזוג לקחת חופש מילדיהם

ולבלות את ערב החג עם משפחתה של רינה. שושי אחזה בקבוק יין בידה האחת ובשנייה אחזה בידו של בעלה, שחיבק עציץ סנסיוורה גדול עטוף בנייר צלופן עם סרט אדום שהסתיר את פניו.

“תראו אתכם, מדייקים!” רינה ניגשה לחבק את חברתה. הגבר הזדרז להניח על רצפת הכניסה את העציץ ונישק את רינה על לחייה.

“ספתא, מתי אוכלים?” נכדתה, שהמתינה עד כה בסבלנות עם אימה בסלון, רצה לעברה.

“מייד, מייד, חמודה.”

“איזה מייד? הם עדיין לא חזרו עם סבא,” אמרה מיכל.

רינה שלחה מבט חודר לעבר בתה שישבה על הספה בין האורחים ולא גילתה שום נכונות לעזור לה.

“איזה יופי שכולם פה,” אמרה שושי, ורינה מנתה בליבה את החסרים.

“די, אני רעב,” בעלה התקרב אליה, גורר את רגליו. “אני הולך לאכול במטבח.”

“מוטי, אנחנו נחכה לכולם ונשב כמו בני אדם.”

אבל חלק מהגברים כבר הלכו אחריו למטבח, שם פתח סיר ענק שבו צפו כדורי קניידלך רכים והחל למזוג לקערות. רינה ניסתה להסיח את דעתה מהארוחה שמתעכבת ופנתה לשושי. “ספרי משהו. איך הנכדים? מה שלום אימא שלך?” כשזו התחילה להשיב נדדו מחשבותיה אל משפחתה. בחופש הקרוב הבטיחה למיכל שתבלה עם הנכדה הקטנה, אבל הקמפיין של ההודים יכול להיות ההישג הגדול שלה והבחירות לכנסת שרק הסתיימו הוסיפו מתח למשרד.

“מוטי, אני צריכה מפה חדשה. זאת לא מסתדרת לי,” קראה לעברו, קוטעת את שטף הדיבור של חברתה.

“למה חדשה?”

“פשוט תביאי!”פקדה והתנצלה בפני חברתה.

“ומה עם אימא שלך? מה עם הפיליפינית שלה?” שאלה

בעודה מקלפת את כל הכלים מהשולחן.

“הפיליפינית שלה מרומניה, אבל היא צריכה לעזוב עוד מעט.

נגמרת הוויזה, שולחים אותה הביתה.”

“לא רציתם שתישאר?”

“רצינו. אבל אז הבנו שהיא לא עושה את העבודה מספיק טוב.”

רינה הנהנה במרץ וחשבה על כל הדברים שאולין יכלה

לעשות בביתו של אביה במקום לשבת איתו בחוץ במשך שעות.

דברים יסודיים, ניקיונות שלא בוצעו זה שנים. “ואם זה לא מספיק,

תכשיטים של אימא נעלמו. לא כאלה תמימות, אלה!”

“מה את אומרת?” רינה מייד ליטפה את תנוכי אוזניה וסוככה

על עגילי הזהב שלה.

“שלוש פעמים בשבוע אני שם. את מבינה? את לוקחת

פיליפינית וצריכה לעשות את כל העבודה בעצמך. זה הזוי!”

רינה המשיכה להנהן.

“מה את אומרת?” הצטרפה דרורה, “יש סיפורי אימה על

מטפלות...” אמרה ופזלה לעבר רינה, שנדמה שהחווירה קלות

בזמן שנטלה את המפה החדשה מידיו של בעלה.

“שקלתם בית אבות?” רינה דילגה מעל ההערה של דרורה

ופנתה לשושי בעודה מניפה את המפה החדשה באוויר, מקווה

שתנחת מהר ותסתדר כפי שדמינה.

“כן, זה מה שיהיה עכשיו. התחלנו לברר. תקשיבי, זה חתיכת תיק. יש פיקדון של איזה מיליון ומשהו, תלוי ברמה. וזה גם עולה כסף כל חודש, כמובן.”

“כמה זה בחודש?” התעניינה דרורה.

“זה תלוי. יש דירה עם שני חדרי שינה כי הפיליפינית תצטרך חדר משלה בחמש עשרה אלף לחודש, או דירה קטנה יותר בתשע ומשהו,“ השיבה שושי.

“אז שהפיליפינית תישן בסלון, מה קרה? תגידי, מי משלם את זה בדיוק?!“ קבעה רינה והוסיפה לרשימת המטלות שבראשה לבדוק אם נכנס הכסף מהביטוח הלאומי.

“אני מתה מרעב, אוכלים כבר?” הנכדה שוב שאלה.

“טוב אימא, גם אני כבר באמת רעבה,“ אמרה מיכל, “מתי

נתחיל? זה כל שנה ככה.”

“דברי עם אח שלך, נעלם עם בעלך.”

“אני מתקשרת לשמוליק!“ מיכל ניגשה הצידה.

“גם אנחנו בדיוק התחלנו לברר על דיור מוגן, בשבילנו,“ התערבה דרורה. “יש את הרשת הזאת, ‘חיים מחבקים’ ששמענו עליה מחברים. עושים סיורים מאורגנים לשם. יש שם הכול, ובריכה. רק יקר מאוד.”

“מה, למה לא עונה?!“ מיכל נעצה מבט תוהה בצג הטלפון.

“שלחי וואטסאפ,“ הציעה בתה.

“אני מאמינה שנצטרך למכור את הבית בשביל זה,“ המשיכה דרורה, מתעלמת מההתרחשות סביבה, “נגמור את הירושה בעודנו פה. לא כולם עוזרים לילדים כמוך.” מבטיהן של מיכל ורינה הצטלבו.

“אולי לא חייבים לעזור לילדים,” מוטי יצא פתאום מהמטבח.
“או, הינה אתה שוב עם העצות שלך,” צעקה לעברו רינה.
“ואיפה יוניל'ה יגור?”
“ההורים שלכם לא עזרו לכם?!“ שאלה אותו מיכל.
“נו, השגת אותו?”
“לא אימא, אין לו קליטה.”
“הדור שלכם מפונק,” פסק אביה.
“הדור שלנו לא מפונק. אני בונה את הקליניקה שלי ויש לי
שלושה ילדים על הראש.”
“יש לך הרבה יותר עזרה ממה שהייתה לי כשגידלתי אתכם,”
רינה נשברה והעמידה את ביתה במקום.
מיכל הופתעה.
“אני לא ביקשתי מכם שקל,” השיבה לאימה בכעס.
“גם הזמן שלי שווה הרבה, מיכלי.”
“אז לא תגיעי לשמור על שקד בחופש?”
“או, הינה. יוני מתקשר אליי,” רינה נופפה בטלפון שבידה,
מודה על הצלצול שגאל אותה.
“שיואו, אני גוועת...“ הכריזה שוב הנכדה, “שייכנסו כבר!”
“אימא...“ קולו של יוני נשמע חלוש.
“מה קורה, יוניל'ה? כולם מחכים פה, אליהו הנביא עוד שנייה
בדלת. חניה לא חסרה אצלנו.”
מסביב כולם השתתקו. הזמן הפך לחוט דיג מתוח שלא העלה
בחכתו דבר. “אימא, אנחנו לא מוצאים את סבא.”